

+*comprimít* m. 'pastilla medicamentosa, que recordo molt usat pels metges cat. almenys des de c. 1925-30: «el *comprimít* diürètic que li recepto ---»; *comprimiment*, *comprimible*, *compriment*; *compressió* [Belv.]; *compressiu* [Lab. 1839]; *compressor*; *compressible*, *compressibilitat*.

Deprimir [Belv.; cf. *BABL* VII, 32, 2.ª meitat segle XIII?]; *depriment*; *depressió* [Belv.]; *depressiu* i *depressor* [Lab. 1839].

+*Empressar*, ant., rar, en les *VidesR*, 'imprimir', 'estrènyer': «enayxí avia *empressada* la fe en la sua ànima» (on B ho reemplaça per *empremtar*) «e aquí éls trobariem peades d'ome *empresades* en marbre», «li *empressà* los seus seyns del crucificament», «enaprés li *empressà* l'escorredor», 101v1, 212r1, 218v2, 206r1, 15 passatges tots on l'original llatí porta *impresserat*, *impressit*, «vestigia *impressa* marmoris» (648.33). *Empressament*.

Esprémer [S. XIV], del ll. *EXPRĪMĒRE* 'esprémer, extraure el suc pitjant', 'fer sortir', 'expressar': antiga-²⁰ men es troba també en la variant en *-embre*, on la col·locació consecutiva de dues *r* en combinacions explosives afavoria la dissimilació eliminativa de la primera: *espembre* (*-bra*) figura en rima amb *rembra*, *pembre*, *repembre* en el *Torcimany* d'Aversó (§ 457),²⁵ també en el sentit llatí de 'expressar': «me recomane molt humilment tan con dir pusc ne *expembre*» en una carta missiva de c. l'a. 1400 (*BABL* IV, 118); fora del tema d'infinitiu, la *-r* naturalment es conservava sempre: «les peladures remulla-les ab vi blanc dos dies, y colat y *espremut*, fes-lo bollir», OPou (*ThPu.*, 182); rarament *espremir*, *esprényer*, *espremar*, *espremduda* [Belv.]; *espremedora* [Lab. 1839]; *espremiement*.

Exprés, ll. *EXPRESSUS*, participi de *EXPRIMERE*, en³⁵ part amb caràcter culte, semi-latinisme [1313], pròpiament 'expressat', 'declarat', 'destacat': «tramet al arcabisbe de Tarragona, per *esprés* manament de nostre se<n>yor lo Papay» (missatge cancelleresc de 1313, Finke, *Acta Ar.* III, 235), grafiat *spres* ross. 1457 (veg. cita en *TARD*, *RLR* L, 325); «*Exprés* o tret al viu», *DT*o. 1647, emprat adverbialment (partint de grups com *fet exprés*, *enviat exprés*): «quant mal han entesa nostra bona intenció, puix que lo compliment havem usat ab V. M. --- en enviar-los *exprés* embaixadors --- no ha bastat a ---», ross., a. 1588 (*RLR* LV, 77); *fet exprés*, i col·loquialment (en fem.) *feta expressa*: «vaja, estigan bones, - féu, tot anant-se'n aquell pobre ragatxo, parella *feta expressa* per al cassador del nostre exèrcit», Noller (*La Papallo-*⁵⁰ *na*, 7).

D'aqueixa locució *enviat exprés*, ometent *enviat*, en resulta un *exprés*, que Belv. ja dona com a equivalent 'un correu privat', 'un propi'; i Lacav: «un *exprés*: una persona *expressament* enviada: nunci; ell *ha enviat* un *exprés*, o un *home exprés*, per avisar-lo», «apar qu'ell sia vingut *exprés* per molestar-me», «en termes *expressos*; la llei *fa expressa* menció de axò». *Expressament*: «Dir que en infern sien Cèrberus --- Caront --- cosa poètica és --- car los poetes han parlat ab ---⁶⁰

figures, dins l'escorxa de les quals s'amaga als que no dien *expressament*», *BMetge* (*Somni* III, *NCL.*, 99.7); «se atrevexen --- a fer contra los statuts profitosos de la ciutat, que no se'n volen star --- ans diran *expressament* e appalès: —Via Déus me prest --- no he paor de bans ---», Eiximenis (*Do. Comp.*, *NCL.*, 73).

Expressar [*espr-*, fi S. XIII]: 'manifestar, expressar': «lo terç se<n>yal de la passió és en sagrament, en lo qual és verament la passió *expressada*», f° 268r2, i pf3. *expressà* 227r1; «exprimir, *expressar* o explicar ab les paraules alg. c.», Lacav.; *expressant*. De primer es digué *exprimir*: «Salamó --- *exprimi* a aquell la dita sua conclusió verdadera», *BMetge*, *Somni* I (*NCL.*, 21.21). *Expressable*. *Expressador*.

Expressió, documentat des del Lacavalleria: «explicació, obra de exprimir o explicar: *expressió forta de una cosa --- la sua expressió és molt elegant*»; «jo callo, m'aguanto, y fingeixo devant dels demés, per no sentir altre cop aquella *expressió* tan agraviadora que un dia li va tirar ta germana», Noller (*Pap.*, 184); *expressions* «compliments, recados, memorias, afectos» (*DBal.*), terme vivísim en cat. central fins als anys 1910-30, que després ha reculat massa en l'ús viu barceloní: arrenca de fraseologia com la que usa ja el B. de Maldà: «hem salutad amb alguna *expressió* més a l'Angeleta, risuenya com sempre, eixint al portal de la casa» (*Coll. B. V.*, 106). *Expressionista* i *expressionisme* moviment artístic que pren volada pels anys 1910-20, amb termes creats com a eco i oposició de *impressionista*, *-isme*. *Expressiu* [Lacav.: «ell usa de termes *expressius*»]; *creació expressiva* o *expressivitat*, termes de lexicologia i lingüística, c. 1910, +*expressivisme*. +*Expremitut*: «*fer les darreres expremituts*» terme col·loquial per «fer les darreres extremituds», 'estar a les acaballes', MrnVayreda (*Sang Nova* V, iii, 356) resultant d'un encreuament d'aquella locució amb *esprémer* i *espoderaments*.

Imprimir, *impresa*: del ll. *IMPRĪMĒRE* 'fer pressió sobre alguna cosa', 'marcar una petjada, una empremta': començaren per ser mots d'herència popular, amb la forma *emprémer*, *empremta*; si bé, sobretot des del S. xv, amb els progressos internacionals de l'art d'imprimir artísticament teles i de compondre llibres estampant-los, sota la influència del b. ll. *imprimere*, i dels cultismes italià *imprimere*, i fr. *imprimer*, foren progressivament canviats en *imprimir*, *impresa*.

En l'antiga forma catalana ja apareix en Llull, i amb el sentit originari de 'marcar la petjada, l'empremta d'un pas etc.': «per ço car lo cervo, que lo sehús encaçava, havia més corregut que aquell que no encaçava, *empremia* més sa semblança en la petja, que aquell que no encaçava», Llull (*Merav.*, *NCL.* III, 90); i també en un sentit més figurat o moral: «per aquesta natura que jo-us dic, ama hom haver fills, per ço que sa semblança *emprema* e enforme en son fill, e que sa semblança sia durable», id. (*Merav.*, *NCL.* III, 34); «és memòria de la passió de Déu, que *enprem* en les penses ---» 'grava, deixa marcada', *VidesR*, 211v1 (trauint *imprimendo*, 647). D'aquí el substantiu *empremia*, antic participi fem. d'aquell verb, 'marca, per-